

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ปัญหาการกระเทียมตกต่ำในปี พ.ศ. 2551 ทำให้รัฐบาลต้องมีนโยบายและมาตรการเพื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว หนึ่งในมาตรการนั้นคือ การที่รัฐบาลเป็นผู้ประสานงานกับผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ในประเทศไทย เช่น บริษัท เดอะมอลล์ กรุ๊ป จำกัด บริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน) และ บริษัท บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) เป็นต้น ในการช่วยรับซื้อกระเทียมแห้งจากเกษตรกร ในพื้นที่ที่ประสบปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในจังหวัด เชียงใหม่ ซึ่งนับได้ว่าเป็นแหล่งผลิตกระเทียมที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย (กระทรวงพาณิชย์, 2551) แต่ในขณะเดียวกัน หลักเกณฑ์และบรรทัดฐาน ของผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ แบบสมัยใหม่ (หรือ modern trade ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า “ซูเปอร์มาร์เก็ต”) เหล่านี้ ยังคงเป็นข้อจำกัดหนึ่งของผู้ผลิตหรือผู้จัดส่งสินค้า (suppliers) ในการนำสินค้าเข้าไปวางขาย อาทิเช่น ข้อจำกัดในเรื่องความน่าเชื่อถือในการส่งมอบสินค้าให้ได้อย่างถูกต้องตามเวลาและปริมาณที่กำหนด การเสนอราคาที่สูงสอดคล้องกับนโยบายของผู้ประกอบการ รวมถึงความสามารถในการตรวจสอบย้อนกลับได้ เป็นต้น (Wiboonpongse and Sriboonchitta, 2004)

สหกรณ์ผู้ปลูกกระเทียมอำเภอฝาง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ ที่ตั้งอยู่ในแหล่งเพาะปลูกกระเทียมที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่, 2551) และได้รับความช่วยเหลือจากมาตรการของภาครัฐบาลดังกล่าว อีกทั้งยังถือได้ว่าเป็นปีแรกที่สหกรณ์ผู้ปลูกกระเทียมอำเภอฝาง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ได้ทำการจัดส่งกระเทียมขายให้กับผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ แต่จากการสำรวจข้อเท็จจริงเบื้องต้นโดยสัมภาษณ์ประธานสหกรณ์ฯ พบว่า สหกรณ์ฯ ยังมีข้อจำกัดในการดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของผู้ประกอบการซูเปอร์มาร์เก็ต อาทิเช่น การส่งมอบสินค้าให้กับทางซูเปอร์มาร์เก็ตไม่ครบ ตรงตามเวลา ปริมาณ และคุณภาพ ได้ตกลงกันไว้ในบางครั้ง เป็นต้น (คำ, 2551) นับได้ว่า ปัจจัยดังกล่าวเป็นข้อจำกัดหนึ่ง ที่ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของ สหกรณ์ฯ และเป็นปัญหาทางด้านการจัดการระบบโลจิสติกส์ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ฯ ให้มีความมั่นคงและยั่งยืน

ด้วยปัจจัยดังกล่าวนี้จึงก่อให้เกิดประเด็นคำถามที่น่าสนใจ คือ (1) สหกรณ์ผู้ปลูก กระทบอำเภอฝาง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ มีความพร้อมของบุคลากรและความสามารถในการ จัดการคำสั่งซื้อ จนสามารถจัดส่งสินค้าได้อย่างถูกต้อง และตรงตามต้องการของซูเปอร์มาร์เก็ตใน ด้านเวลา ปริมาณ และคุณภาพได้หรือไม่ (2) สหกรณ์ผู้ปลูกกระทบอำเภอฝาง จำกัด จังหวัด เชียงใหม่ มีความสามารถที่จะทำกำไร จากการส่งกระทบขายให้กับซูเปอร์มาร์เก็ตได้หรือไม่ และ (3) จะมีแนวทางการปรับปรุง ระบบโลจิสติกส์กระทบของสหกรณ์ฯ ให้ดีขึ้นได้อย่างไร เพื่อให้ทั้งสหกรณ์ฯ และคู่ค้าทางธุรกิจของสหกรณ์ฯ สามารถดำเนินกิจการร่วมกันได้อย่างยั่งยืน ซึ่ง จะเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับนโยบายของภาครัฐฯ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ที่เน้นการสนับสนุนให้ชุมชน เกิดการรวมกลุ่มในรูปสหกรณ์ และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้า รวมทั้ง สร้างความร่วมมือกับ ภาคเอกชนในการสร้างรายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ควบคู่กัน กับยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืนซึ่งเน้นการพัฒนา กลุ่ม และห่วงโซ่ อุปทานบนรากฐานความรู้สมัยใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2550)

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินศักยภาพ การจัดการระบบโลจิสติกส์กระทบ ของสหกรณ์ผู้ปลูก กระทบอำเภอฝาง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ในการจัดส่งกระทบเข้าสู่ซูเปอร์มาร์เก็ตและแหล่งรับ ซื้อหลัก
2. เพื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขาย จากการส่งกระทบเข้าสู่ซูเปอร์ - มาร์เก็ต กับการส่งไปยังแหล่งรับซื้อหลัก ของสหกรณ์ผู้ปลูกกระทบอำเภอฝาง จำกัด จังหวัด เชียงใหม่
3. เพื่อเสนอแนวทาง การปรับปรุงการจัดการระบบโลจิสติกส์กระทบของสหกรณ์ ผู้ปลูกกระทบอำเภอฝาง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ในการจัดส่งกระทบเข้าสู่ซูเปอร์มาร์เก็ต

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากโครงการวิจัยนี้ สหกรณ์ผู้ปลูกกระเทียมอำเภอฝาง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ สามารถใช้ผลการศึกษานี้เป็นแนวทาง การปรับปรุงกิจกรรมการดำเนินงานด้าน โลจิสติกส์กระเทียม ภายในสหกรณ์ฯ ได้ รวมถึง เป็นแนวทางในการแก้ไขและป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น จากกิจกรรม โลจิสติกส์ของสหกรณ์ฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และได้บทเรียนที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของผู้ประกอบการกลุ่มเกษตรกร รวมถึงสหกรณ์อื่นๆ ในด้านการจัดการจัดส่งสินค้าด้วย

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษา ในหัวข้อเรื่อง ศักยภาพ การจัดการระบบ โลจิสติกส์ ของกระเทียม เพื่อเข้าสู่ ซูเปอร์มาร์เก็ต โดยสหกรณ์ผู้ปลูกกระเทียมอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำกัดขอบเขตของการศึกษาไว้ ดังนี้ คือ

(1) การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยเจาะจงศึกษาเฉพาะกิจกรรม โลจิสติกส์ของสหกรณ์ฯ โดยจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรม โลจิสติกส์ขาเข้าของกระเทียมแห่ง ไปจนถึง กิจกรรม โลจิสติกส์ขาออกของกระเทียมแห่งของสหกรณ์ฯจนถึงซูเปอร์มาร์เก็ตและแหล่งรับซื้อหลักเท่านั้น

(2) ในการประเมินศักยภาพ ตามวัตถุประสงค์ในข้อที่ 1 และการเปรียบเทียบอัตราส่วนกำไรสุทธิในข้อที่ 2 ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ผู้ปลูกกระเทียมอำเภอฝาง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ จากคำสั่งซื้อที่เกิดขึ้นในรอบปี พ.ศ. 2551 เท่านั้น

(3) แหล่งรับซื้อหลักของสหกรณ์ฯที่กล่าวถึงนี้ คือ ผู้ที่ซื้อกระเทียมจากสหกรณ์ฯมากที่สุดภายในรอบปี 2551 โดยพิจารณาจากยอดขายเป็นหลัก